

УДК [001+32]–051(477)''194''М.Возняк

НАУКОВА ТА ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАЙЛА ВОЗНЯКА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Леся КЛЕБАН

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів 79000, Україна*

Показано наукові здобутки та громадську діяльність Михайла Возняка в перші роки встановлення радянської влади на західноукраїнських землях та під час німецько-радянської війни.

Ключові слова: Михайло Возняк, академік АН УРСР, радянська влада.

Михайло Степанович Возняк належить до когорти провідних українських літературознавців першої половини ХХ ст. Він відіграв помітну роль у суспільно-політичному житті Західної України першої половини ХХ ст., досягнув вершин у науковій сфері – здобув звання академіка АН УРСР, очолював літературознавчі студії Західної України – кафедру української літератури Львівського державного університету імені Івана Франка та відділ української літератури Інституту суспільних наук АН УРСР, став засновником нової науки у літературознавстві – франкознавства. Однак не тільки для пересічних громадян, але й для науковців до сьогодні залишається однією з найзагадковіших постатей української історії першої половини ХХ ст.

Мета статті – проаналізувати громадську та наукову діяльність М. Возняка в контексті суспільно-політичних та культурних процесів, які відбувалися на західноукраїнських землях під час встановлення радянської влади та німецької окупації.

Після встановлення радянської влади в західноукраїнських областях розпочався новий етап наукової та громадської діяльності М. Возняка. Постановою Загальних зборів Академії Наук УРСР від 3 грудня 1939 року М. Возняка було поновлено в званні дійсного члена АН УРСР, що викликало схвальну реакцію серед науковців. Окрім того, 20 грудня 1939 року ЦК КП(б)У ухвалив постанову «Про організацію фонду допомоги інтелігенції колишньої Західної України», у якій зазначалося: 1) відповідно до рішень ЦК ВКП(б) від 26 листопада 1939 року організувати фонд для допомоги інтелігенції колишньої Західної України у сумі 2 мільйони карбованців; 2) запропонувати Раднаркому УРСР оформити створення зазначеного фонду [20, с. 331]. Як результат – М. Возняк отримав грошову допомогу у розмірі 20 тисяч рублів. О. Рубльов оцінив це як «своєрідну компенсацію» за час, коли він (М. Возняк. – Л. К.) був виключений з Академії [20, с. 331]. Уже наприкінці 1939 року М. Возняк (разом із

Ф. Колессою і В. Щуратом) вперше здійснив поїздку в Радянську Україну. У Києві в Центральному Комітеті КП(б)У він звернувся із клопотанням про надання Львівському університету імені Івана Франка. Відповідно до цієї пропозиції Верховна Рада УРСР Указом від 9 січня 1940 року надала Львівському університету ім'я Івана Франка [17, с. 136].

У цей період наукову роботу М. Возняк почав поєднував із викладацькою у Львівському університеті. За його сприяння друкувалися поезії Д. Павличка, твори Р. Іваничука (тоді студент третього курсу філологічного факультету).

Щодо університетської роботи академіка, варто відзначити, що уже з перших днів перебування в навчальному закладі він доклав багато зусиль для поповнення фондів кафедри української літератури Львівського університету новими виданнями, оскільки вона «в перших післявоєнних роках була досить убогою на видання творів класиків, радянських письменників та критичну літературу, потрібну для навчання» [17, с. 136]. З цих причин М. Возняк передав кафедрі книжки із власної бібліотеки. Але вже згодом академік намагався повернути власні книги з бібліотеки, створеної на факультеті української літератури Львівського університету. Він писав: «Коли на весну 1940 р. мене призначено керівником кафедри української літератури, багато журби завдала мені справа створення бібліотеки для кафедри, що мала обняти в п'ятьох річниках понад півтисячки студентів. Зразу я доповнив бібліотеку кафедри, дарувавши їй понад півтисячки книжок, закуплених в Івана Кривецького... Слідом за тим увійшов у порозуміння з ректоратом у Львові і комісаріатом освіти в Києві і одержав згоду обох названих інстанцій – утворити при кафедрі окрему... бібліотеку, як свою приватну власність, здепоновану в окремій кімнаті для користування викладачів і студентів української філології, з тією умовою, що на моє домагання моя власність – бібліотека буде мені повернена. Перебрав книжки від мене мій асистент Ярослав Чума як бібліотекар кафедри. Стан справи відомий також ректорові по навчальній частині проф. Зиновієві Храпливому та його помічникові др. Теоктистові Пачовському. Знає про справу й проф. Др. Василь Сімович. Звертаюся з проханням повернути мені мою бібліотеку, потрібну мені при моїх наукових заняттях» [4, арк. 1]. Проте бібліотека залишилася на кафедрі. До речі, бібліотека після смерті науковця, нараховувала близько п'ятнадцяти тисяч томів книжок і періодичних видань, що згодом були передані Львівській науковій бібліотеці імені В. Стефаника АН УРСР, де зберігаються окремим фондом. «Але річ не в кількості, – вважав М. Мороз, – важливішою є якість. Це унікальний приклад цілеспрямованої праці над комплектуванням особистої бібліотеки, яка велася протягом тривалого часу систематично, з любов'ю, зі знанням справи і цілеспрямованим добором книжок до питань, що були предметом його наукових зацікавлень. Це дуже цінна збірка книжок з питань українського літературознавства, мовознавства, фольклору, історії. З надзвичайною старанністю зібрана франкіана – усі прижиттєві видання І. Франка, періодика, яку виявив письменник, або в якій надруковані його твори, а також видання творів та критичної літератури, що появились у пізніших роках. Усі книжки й журнали в гарних і цінних обкладинках, немає в них ніяких позначок, підкреслень» [17, с. 137].

Тісним науковим зв'язкам Наддніпрянської України з її західними областями мало сприяти утворення у Львові відділів київських інститутів АН УРСР: історії України, української літератури ім. Т. Шевченка, мовознавства, українського фольклору, археології та економіки. Більшість науковців, у тому числі М. Возняк, отримали можливість працювати в нових державних інституціях. Формально це було закріплено рішенням ЦК КП(б)У від 1 січня 1940 року «Про організацію наукових установ в західних областях УРСР» і постановою Раднаркому УРСР від 2 січня 1940 року Рішенням № 7 Президії АН УРСР від 25 лютого 1940 року, М. Возняка разом із В. Щуратом та К. Студинським введено в склад Вченої Ради Інституту української літератури ім. Т. Шевченка. У цьому ж році академіка обрано депутатом Верховної Ради УРСР [2, арк. 6]. Отже, академік все частіше був змушений покидати Львів, з одного боку, через депутатські обов'язки, а з іншого – через наукову діяльність. Зокрема, на початку квітня 1940 року М. Возняк взяв участь у науковій сесії Інституту української літератури, що присвячувалася 100-річчю виходу «Кобзаря» Т. Шевченка, на якій академік виступив із доповіддю «Перше видання “Кобзаря”».

До складу очолюваного М. Возняком відділу української літератури львівського філіалу Інституту української літератури ім. Т. Шевченка АН УРСР, що розпочав роботу 1 лютого 1940 року, входили відомі науковці серед них, зокрема, варто виділити В. Щурата, С. Щурата, М. Деркач, Я. Ярему, Т. Франка, М. Пархоменка, І. Романченка, М. Матвійчука.

Основне завдання, яке поставили радянські партійні чиновники перед науковим колективом львівського філіалу – видання двадцятип'ятитомного видання творів Івана Франка, що повинно було б засвідчити, за словами В. Дорошенка, що «...радянська влада шанує культурні надбання Західної України та заслуги тих діячів, які боролися за кращу долю свого краю, бо й сама ця влада, мовляв, на те прийшла, щоб визволити єдинокровних братів з-під кормиги польських панів і капіталістів – духовної й економічної» [15, с. 434]. Ще за життя Каменяра М. Возняк висловлював думку про необхідність повного системного видання його творів [16, с. 36], він «одним із перших глибоко збагнув універсалізм Івана Франка, його виняткове значення в українському літературному процесі та необхідність комплексного вивчення колосальної спадщини» [13, с. 22]. Зважаючи на це, а також на факт призначення академіка головним редактором ювілейного видання разом із О. Білецьким, він з ентузіазмом взявся за роботу.

Однак, окрім основної мети – «спопуляризувати цінну літературну спадщину Івана Франка», видання переслідувало також ідейно-політичну. Якщо із першим завданням в урядовій редакційній колегії не було сумнівів щодо М. Возняка, який повинен був здати перші томи не пізніше 5 липня 1940 року, то в другому випадку у чиновників уперше виникали побоювання щодо «правильного» (марксистсько-ленінського) наповнення видання. Тому, «на допомогу» академіку направили із Києва В. Гуфельда, що свідчило, на думку О. Луцького «про недовіру київських чиновників до галицьких вчених» [15, с. 435].

Редакторами окремих томів були призначені: В. Радзикевич та І. Стебун (томи I–V – всі твори, крім першої редакції повісті «Петрії і Довбушуки», та частина VIII тому); В. Сімович та Д. Копиця (закінчення V тому, перша редакція повісті «Петрії й Довбушуки», томи VI, VII, частина тому VIII (повість «Основа суспільності»), частина тому IX (друга редакція повісті «Петрії й Довбушуки») та тому XI); Я. Ярема та Ю. Кобилецький (томи VIII, X, XII, XIV, XV); К. Студинський та В. Гуфельд (том XXIV), М. Возняк (томи XIX–XXII) [3, с. 236]. Однак не редактори окремих томів, а М. Возняк відповідав за підготовку видання, адже на нього та частково О. Білецького, згідно з рішенням вищих партійних органів, покладалося завдання наукового керівництва підготовчою роботою.

Проте вже під час підготовки багатотомника виникли дві проблеми, що суттєво гальмували видання: 1) концепція мовного редагування творів І. Франка; 2) перевантаженість науковців. Найбільшого клопоту науковцям завдала невизначеність із редагуванням творів І. Франка. Зважаючи на брак методичних рекомендацій, М. Возняк як керівник редколегії запропонував концепцію, в основі якої був принцип «незмінності текстів Каменяра». Натомість В. Сімович, заручившись підтримкою окремих членів редколегії, відзначив неприйнятність цієї концепції, на підтвердження чого навів слова І. Франка: «Я дбав про те, щоб мова ... не втраючи основного характеру галицько-руського наріччя все таки не разила й українців (себто наддніпрянців) і наближувалася до тої спільної галичанам (себто західним українцям) і українцям (східним українцям, наддніпрянцями) літературної мови української, котрої витворення дуже потрібне для нашого суцільного літературного розвою» [21, с. 67].

Вже на першому засіданні редколегії ювілейного видання творів І. Франка академік зазначав, що зайняв окрему позицію: «Я обстоював те, що принаймні одночасно з масовим виданням, якщо не раніш, треба видати поезії, оповідання, повісті і драми як оригінальні, так і перекладені Франком як історично-літературні документи, на мові письменника без найменших змін, винятком етимологічних текстів, які слід передавати фонетично. Що ж стосується масового видання, то його подати мовою, якою, напевне, писав би Франко, коли б дожив до нашого часу, але зберегти при цьому індивідуальний колорит мови письменника» [11, с. 50–51].

27 квітня 1940 року на засіданні редколегії було затверджено «Інструкцію про видання ювілейного зібрання творів Івана Франка», п'ятий пункт якої ставив таку вимогу: «Тексти всіх творів цього видання друкуються за сучасним діючим правописом української мови. Відхилення від нього допускаються лише при підготуванні поетичних творів в тих випадках, коли додержання сучасного правопису пошкодило б ритмові та рими віршів. Прозаїчні тексти друкувати обов'язково за останніми редакціями, що їх редагував сам Франко, як правило, зберігаючи мову, фразеологію і стиль Франка, ні в якому разі не міняючи його мови. Слова незрозумілі, рідкі діалектизми тощо пояснювати або в підтекстових поясненнях, або, створюючи при кожному томі словничок незрозумілих слів...». Однак «у процесі редакційної роботи над виданням творів Івана Франка виникла необхідність розширити й вияснити докладніше п'ятий пункт інструкції

редколегії, щоб потім не було ніяких непорозумінь» [11, с. 51]. Зрештою 10 червня 1940 року редакційна комісія підтримала В. Сімовича, який на нараді редакційних працівників 11 червня 1940 року зробив доповідь, на основі якої було ухвалено декілька постанов. Вони дозволяли друкувати прозаїчні тексти «обов'язково за останніми редакціями», як і поетичні твори.

Отже, кожний том мав виглядати так: після тексту творів І. Франка подавали примітки «виключно історико-літературного характеру», словник діалектизмів і малозрозумілих слів, алфавітний покажчик. Читання коректури «не обов'язково має робити той, хто упорядковував цей том, а навпаки, треба, щоб були свіжі очі і для прискорення треба, щоб один і той же том читали два-три чоловіки» [11, с. 51].

Заради справедливості доречно відзначити, що читачам (видання було орієнтоване на широкий загал) було б надзвичайно важко читати тексти творів І. Франка, що були написані наприкінці XIX – на початку XX ст. Незважаючи на те, що академік усвідомлював, що перед «франкознавством стелиться подвійний шлях: суворо-академічний і, так сказати б, популяризаційний» [16, с. 36], все ж таки до останніх своїх днів він був переконаний у правильності своєї концепції.

Друга не менш важлива проблема, що гальмувала видання творів – перевантаженість науковців. Як влучно зазначав М. Нечиталюк: «Підготовка двадцяти томів ювілейного видання Франка – не єдина тема, над якою працював відділ. Кожний з співробітників мав свої персональні теми. Зокрема Я. Ярема працював над темою “Зв'язки Івана Франка з німецькою літературою”, частину з якої “Іван Франко і «Фауст» Гете” підготував для ювілейного збірника. І. Романченко працював над темами: “Франко і російська революційна демократична література”, “Франко і Драгоманов”. М. Деркач підготувала монографію “Життя і творчість Лесі Українки”» [18, с. 28]. Але, незважаючи на це, без перебільшення можна відзначити, що надзусиллями науковців і безпосередньо М. Возняка, до кінця 1940 року було попередньо підготовано 20 томів видання. У звіті «Тематика Львівської філії Інституту української літератури ім. Т. Г. Шевченка», М. Возняк зазначав: «Перед Вітчизняною війною Львівська філія Інституту української літератури ім. Т. Г. Шевченка мала за головне завдання приготувати до друку ювілейне видання писань Івана Франка й написати низку праць про Франка та його творчість для наукового збірника, запланованого у виданнях Академії наук УРСР. Під моїм керівництвом приготовано до друку двадцять томів писань Франка і по різних перипетіях із поправками помилок, перерібками недоладно приготовленого я прочитав, сконтролював і підписав двадцять томів до друку» [5, арк. 4].

Згідно з наказом заступника голови відділу суспільних наук АН УРСР К. Максимчука від 30 грудня 1940 року було оголошено подяку М. Возняку, В. Сімовичу, Я. Яремі, В. Радзикевичу, М. Деркач за проведену роботу [15, с. 445]. Проте через початок Другої світової війни видання не побачило світ, незважаючи на повідомлення окремих ЗМІ. З цієї ж причини академік не взяв участь у ювілейній сесії присвяченій 100-річчю «Гайдамаків» Т. Шевченка.

Щодо власного наукового доробку академіка у період радянзації західних областей УРСР – він незначний, порівнюючи із попередніми роками, оскільки опубліковано близько десяти статей про І. Франка, в таких виданнях, як «Записки філологічного й історичного відділу Львівського державного університету ім. І. Франка», «Радянське літературознавство», «Літературна критика», «Радянська література», «Література і мистецтво» [18, с. 28].

З тогочасних досліджень академіка варто також відзначити дослідження «До зв'язків М. М. Коцюбинського з Галичиною». У праці проаналізовано «першу мандрівку» М. Коцюбинського за кордон. Академік вважав актуальною тему через те, що «досі мало відомо про перший побут М. Коцюбинського 1890 р. в Галичині» [7, с. 149–150], оскільки навіть у статті «Зв'язки М. Коцюбинського з Галичиною» не було згадок про цю подію. М. Возняк вважав головною метою візиту письменника в Галичину, «бажання налагодити зв'язок із людьми, що вели там українську видавничу справу». На цей висновок його підштовхнули листи останнього до І. Белея. Праця вирізнялася своєю актуальністю з огляду на публікацію 60-ти ненадрукованих листів М. Коцюбинського.

Згодом побачила світ праця «Маркіян Шашкевич» [9]. Підсумовуючи громадсько-політичну і письменницьку діяльність Маркіяна Шашкевича, М. Возняк відзначив основні його здобутки, зробивши своє ім'я безсмертним тим, що: 1) ввів погорджену й висміювану українську мову в літературу; 2) уклав першу гарну читанку для народних шкіл; 3) вживав фонетичний правопис у своїх творах; 4) підкреслював єдність українського народу на всьому етнографічному просторі [9, с. 51–52].

Водночас нереалізованою залишилася ініціатива М. Возняка підготувати «повне наукове видання творів великої письменниці (Лесі Українки. – Л. К.)» як і продовжити свою «Історію української літератури», видану в 1920–1924 рр. У звіті до київського Інституту української літератури він писав: «Цікавить мене цілість української літератури, й мені бажалось би сісти за історію української літератури, основно переробивши три видані томи з історії старої української літератури та додаючи дальші томи про нову літературу» [19].

Події, пов'язані із встановленням радянської влади у західноукраїнських областях, змушують замислитися над питанням щирості і відданості західноукраїнської інтелігенції комуністичним ідеалам. У контексті цієї проблеми, варто підкреслити, що М. Возняк схвально відгукувався про нову форму української державності якою була Радянська Україна. В одному із листів М. Деркач до М. Возняка зазначалося: «Ви перші з наших галицьких вчених вступили в Комуністичну партію і за це вам велика честь». Проте, як слушно зауважував О. Луцький, «участь науковців у прорадянських заходах не може слугувати беззаперечним доказом їх відданості тоталітарному режимові. У багатьох випадках науковці, яких залучали до представницьких органів влади (К. Студинський, М. Возняк, І. Крип'якевич та ін.) прагнули передусім бути корисними співгромадянам, сподіваючись своїми діями пом'якшити політику режиму» [14, с. 411].

Перенесення воєнних дій на територію СРСР паралізувало наукове життя краю. Галичину приєднано як окрему область (дистрикт) до складу Генеральної

Губернії, більшість населення якої склали поляки. На галицьких землях запроваджено цивільну німецьку адміністрацію, підпорядковану уряду, єдину систему управління, найвищою інстанцією якої був губернатор дистрикту. Всі провідні посади в правлінні дистрикту, в округах та повітових комісаріатах займали німецькі урядовці. Українці і поляки могли виконувати лише допоміжні та підрядні функції, здебільшого на найнижчому адміністративному рівні. У дусі націонал-соціалізму нова окупаційна німецька влада зробила все можливе, що б поставити під свій контроль наукові інституції. Зважаючи на це, дещо наївним виглядала спроба колишніх членів НТШ відновити діяльність організації. 17 вересня 1941 року на засіданні Відділу (управи) НТШ за участю І. Крип'якевича, В. Сімовича, Є. Давидяка та інших було ухвалено рішення зробити практичні кроки з втілення цієї ідеї в життя. 24 вересня 1941 року Президія товариства надіслала лист керівнику відділу науки і освіти дистрикту Галичини Гасселіху, у якому просила дозволити відновити діяльність НТШ, на що колишні члени товариства отримали усний дозвіл, що стало їх найбільшою моральною перемогою, оскільки в подальшому жодних подібних заходів проведено не було. Несанкціоновано, власними силами було розпочато відновлення діяльності товариства. Історико-філософську секцію очолив І. Крип'якевич, філологічну – В. Сімович. Діяльну участь у відновленні структурних підрозділів НТШ взяв також і М. Возняк.

На початку 1943 року українські вчені створили Об'єднання праці українських наукових робітників при Українському Центральному Комітеті. Уже 7 травня 1943 року. Відбулися установчі збори філологічної групи, що складалася із шести структурних підрозділів: мовознавства – під керівництвом В. Сімовича, культурних зв'язків із Півднем і Сходом (І. Свенціцький), української літератури (М. Возняк), бібліографії (В. Дорошенко), етнографії і фольклору (В. Щурат), західноєвропейської літератури (Ф. Колесса). Загалом у кабінеті української літератури працювало десять науковців.

У роки війни академік продовжував контактувати із Наддніпрянською Україною. Особливо активними видалися зв'язки із Харківським університетом, звідки отримував «видання Франка тутешнього видання. «Того добра тут багато, – писав у листі до засновника франкознавства І. Костюк, – лише транспортні можливості зараз надзвичайно утруднені» [6, арк. 1–2].

Потрібно відзначити, що незважаючи на те, що укладачі бібліографії академіка (Т. Пачовський і Р. Шуст) в роки німецької окупації, не знайшли жодного франкознавчого дослідження, це не відповідає дійсності. М. Возняк у цей період опублікував серію франкознавчих розвідок [8, 10, 12]. Учений вступив у дискусію із професором Оглоблиним на сторінках газети «Наші дні» з приводу авторства «Історії Русів» [1, с. 280].

З другим приходом радянської влади на західноукраїнські землі, ситуація у науковій сфері змінилася. Відновлені наукові інституції знову почали працювати, проте у значно скромніших масштабах. У грудні 1944 року Комісія АН УРСР на чолі з керівником Відділу суспільних наук академіком А. Птухою запропонувала скасувати існуючу систему науково-дослідних установ у Львові та створити два інститути: суспільних наук з шістьма відділами (української мови, української

літератури, історії України, економіки, мистецтвознавства, фольклору й етнографії, археології) та природничих наук. Ці Інститути, як зрештою й інші науково-дослідні установи, повинні були об'єднатися у Львівський філіал АН УРСР. Проте цей задум не був підтриманий у Києві і залишився нереалізованим [14, с. 421].

Після встановлення радянської влади у західноукраїнських областях, М. Возняк очолив кафедру української літератури, одноіменний львівський відділ Інституту літератури ім. Т. Шевченка. Згодом викладацьку роботу у Львівському університеті поєднував із науковою в Інституті суспільних наук АН УРСР. Наскрізною лінією його роботи у провідних наукових інституціях Західної України стало протистояння із державно-партійним апаратом, який вимагав від ученого возвеличення здобутків нової влади. Одним із найбільших досягнень М. Возняк протягом 1939–1945 років – робота над двадцятип'ятитомним виданням спадщини І. Франка, яке не було реалізоване через війну. В умовах німецької окупації вчений не припинив франкознавчих досліджень.

Список літератури

1. *Антонюк Н.* Українське життя в «Генеральній губернії (1939–1944) : за матеріалами періодичної преси / Н. Антонюк. – Львів : ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України, 1997. – 232 с.
2. Архів Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Оп. 33. – Ос.
3. Архів Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Оп. VI-д. – Спр. Г-1.
4. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Воз. 198. Возняк М. Лист до Комісарської управи Університету ім. І. Франка про повернення йому його бібліотеки (1941), 1 арк.
5. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Воз. 199. Листи до президії Академії наук, 7 арк.
6. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Воз. 336. Костюк. Лист до Возняка Михайла Степановича, 4 арк.
7. *Возняк М.* До зв'язків М. Коцюбинського з Галичиною / М. Возняк // Записки Львівського державного університету ім. І. Франка. – 1940. – С. 149–150.
8. *Возняк М.* Іван Франко й Андрій Чайковський / М. Возняк // Краківські вісті. – 1942. – Ч. 109.
9. *Возняк М.* Маркіян Шашкевич / М. Возняк. – Львів : Українське видавництво, 1941. – 52 с.
10. *Возняк М.* Невідомий голос І. Франка в університетській справі / М. Возняк // Краківські вісті. – 1942. – Ч. 148. – С. 2.
11. *Возняк М.* Про принципи видання творів Івана Франка / М. Возняк // Вісник Академії наук УРСР. – 1951. – № 7. – С. 48–60.
12. *Возняк М.* Франко про «Тополю» Шевченка / М. Возняк // Львівські вісті. – 1944. – Ч. 86. – С. 2–3.
13. *Денисюк І.* М. Возняк – фундатор українського франкознавства / І. Денисюк // Академік М. Возняк і розвиток української національної культури. Наукові читання : тези. – Львів, 20 березня 1990 р. – С. 20–24.

14. Луцький О. Академічна наука в західних областях України в роки Другої світової війни / О. Луцький // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Львів, 2005. – Вип. 13. – С. 396–430.

15. Луцький О. Двадцятип'ятитомне видання творів Івана Франка: нереалізований проект? / О. Луцький // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України. – Львів, 2006. – Вип. 14. – С. 433–453.

16. Мацюк Г. Тематичне багатство мовознавчої спадщини М. Возняка / Г. Мацюк // Академік М. Возняк і розвиток української національної культури. Наукові читання : тези. – Львів, 20 березня 1990 р. – С. 83–84.

17. Мороз М. З юності окрилений / М. Мороз // Літературна Україна. – 1981. – 9 жовтня.

18. Нечиталюк М. «Честь праці!»: Академік М. Возняк у спогадах та публікаціях / М. Нечиталюк. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 424 с.

19. Рисак О. Творчість Лесі Українки в оцінці М. Возняка / О. Рисак // Академік М. Возняк і розвиток української національної культури. Наукові читання : тези. – Львів, 20 березня 1990 р. – С. 63–64.

20. Розвиток народної освіти на Львівщині : збірник статей. – Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1957. – 157 с.

21. Українське слово. – 1916. – 24 січня.

SCIENTIFIC AND PUBLIC ACTIVITY OF MYKHAYLO VOZNYAK DURING THE WORLD WAR II

Lesya Kleban

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str., 1, Lviv 79000, Ukraine*

The article shows the scientific achievements and public activity of Mykhaylo Voznyak in the early years of the establishment of Soviet power in Western Ukraine and during the German-Soviet war.

Key words: Mykhaylo Voznyak, academician, soviet power.

НАУЧНАЯ И ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МИХАИЛА ВОЗНЯКА В ГОДЫ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Лєся Клєбан

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, Львов 79000, Украина*

В статье показано научные достижения и общественную деятельность Михаила Возняка в первые годы установления советской власти на западноукраинских землях и во время немецко-советской войны.

Ключевые слова: Михаил Возняк, академик АН УССР, советская власть.

Стаття надійшла до редколегії 03.02.2011

Прийнята до друку 10.03.2011

